

Wervingsplan laaggeletterden voor de gemeente Schijndel en de gemeente Sint- Michielsgestel

Onderdeel van de projecten "Lang zullen ze lezen!" en "Wie dit leest, doet mee!"

Inleiding

Aan onze ingewikkelde samenleving kun je alleen deelnemen als je kunt lezen en schrijven. Ook moet je je administratie kunnen bijhouden en overweg kunnen met de computer en e-mail. Zo'n 3000 mensen in Sint-Michielsgestel en 2600 mensen in Schijndel kunnen dit allemaal niet. Zij zijn laaggeletterd en staan in het maatschappelijk leven buitenspel. De gemeente vindt het de hoogste tijd om laaggeletterdheid terug te dringen. Daar zetten we fors op in.

Met onze aanpak van laaggeletterdheid willen we bereiken dat:

- laaggeletterden zich bewust worden van hun situatie en weten dat daar iets aan te doen is;
- er een aanbod van op maat gesneden cursussen komt;
- laaggeletterde volwassen inwoners en werknemers uit Sint-Michielsgestel en Schijndel naar cursussen gaan.

Ook gaan we laaggeletterdheid onder de aandacht brengen van het reguliere onderwijs, de bibliotheek, de kinderopvang, vrouwenorganisaties, ouderenbonden, enz. Het doel hiervan is laaggeletterdheid niet alleen te bestrijden, maar ook te voorkomen..

Schijndel, maart 2009

**“Taal is als water, we zijn er van afhankelijk.
Het is heerlijk om mee te spelen, maar als je
het niet beheerst, kan het je vijand worden.”**

Staatssecretaris B. Bruins (OCW) bij de uitreiking van
de alfabetiseringsprijzen (september 2006)

De projectopzet

In 2008 zijn in de gemeente Schijndel en Sint-Michielsgestel afzonderlijk, projecten van start gegaan waarin de aanpak en bestrijding Laaggeletterdheid centraal staat. Samen met de gemeenten, Brede Welzijnsinstellingen Het Palet (Schijndel) en Partis (Sint-Michielsgestel) is een intensieve samenwerking opgezet om de doelgroep te vinden, te bereiken en over te halen naar de les te komen. Het ROC Koning Willem I College verzorgt in beide gemeenten de lessen.

De welzijnsinstellingen nemen de maatschappelijke begeleiding van de cursisten voor hun rekening. Dit heeft ervoor gezorgd dat (tot op dit moment) geen enkele cursist met de cursus is gestopt. Een uitval van 0% is, zeker voor deze doelgroep, zeer uitzonderlijk te noemen. Medewerker vanuit BWI “Het Palet” is mevrouw Inge Schouwink. Medewerkers vanuit BWI “Partis” zijn mevrouw Wilma van Heertum en dhr. Vincent Gil-Toresano.

De sleutel van dit succes zit hem in de intensieve samenwerking tussen de docenten van het ROC en de medewerkers van de welzijnsinstelling. Beide organisaties leveren de expertise die noodzakelijk is om de cursisten “binnen boord te houden”. Regelmatig wordt de voortgang van de cursist besproken, evenals het “welbevinden”. Scherpe signalering en goede rapportage zijn hiervoor een voorwaarde.

Het project wordt aangestuurd door een stuurgroep. Hierin zijn beide gemeenten, het ROC en de twee welzijnsinstellingen vertegenwoordigd. De dagelijkse leiding van het project is in handen gelegd van een projectleider die het geheel vormgeeft en aanstuurt. De projectleider legt verantwoording af aan de stuurgroep.

In 2008 is hard gewerkt aan de opbouw van een groot netwerk waarin het thema Laaggeletterdheid wordt herkend en erkend. Veel organisaties hebben in meer of mindere mate aandacht besteed aan het thema. Het wordt nu tijd om het geheel gestructureerd in kaart te brengen en gericht aan de uitrol te gaan werken. Vandaar nu dit wervingsplan waarin het netwerk in kaart wordt gebracht (met contactpersonen) en waar in deel 2 de acties voor 2009 inzichtelijk worden gemaakt. Zo hopen de projecten, de projectleiding, de cursisten en de

ambassadeurs nog meer mensen te verleiden om naar de les te komen. Het mooie aantal van 25 cursisten, waarop de teller nu staat, kan dan groeien naar ambitieuze aantallen, waarvan we bij aanvang van het project, alleen maar hebben kunnen dromen.

Doelgroepen

In Nederland zijn er tenminste anderhalf miljoen laaggeletterden. Van die anderhalf miljoen zijn er slechts een half miljoen allochtoon. De meeste laaggeletterden (1 miljoen) zijn autochtoon.

De groep van autochtone laaggeletterden is onder te verdelen in een groep van 250.000 'échte' analfabeten, die niet het vermogen hebben tot technisch lezen, en een groep van 750.000 'functioneel' analfabeten, die wel dit vermogen bezitten maar niettemin problemen hebben met lezen en schrijven.

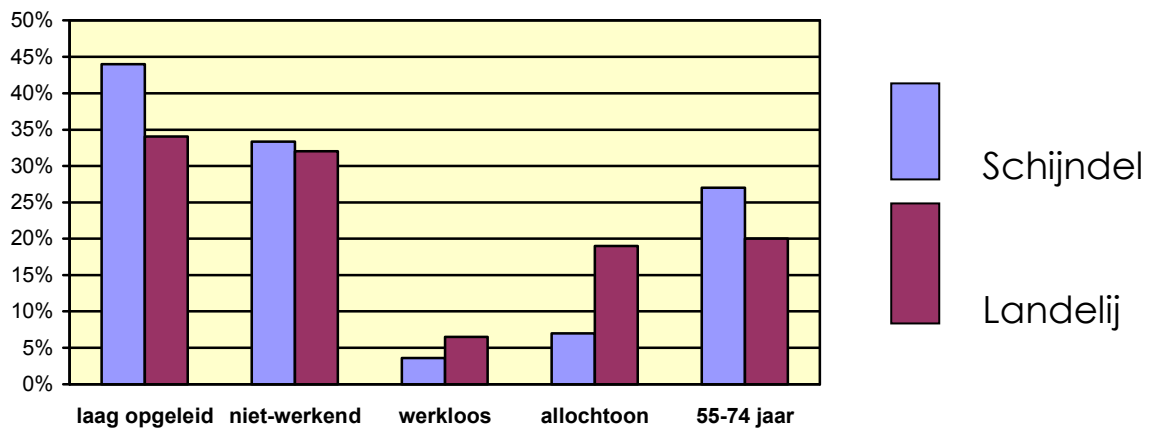
Laaggeletterdheid komt voor bij jong en oud, werkend en niet-werkend, man en vrouw. Zie onderstaande tabel.

aandeel van laaggeletterden in de volwassen Nederlandse bevolking	13%
aandeel van laaggeletterden onder jongeren van 16 tot 24 jaar	7% *
aandeel van laaggeletterden in de beroepsbevolking	6%
percentage laaggeletterden onder degenen in de laagste inkomenscategorieën	32%
aandeel van de beroepsbevolking dat geen formele startkwalificatie heeft	28%

Tabel 1.1: Landelijke cijfers. Bron: Landelijk Aanvalsplan Laaggeletterdheid 'Van A tot Z betrokken'.

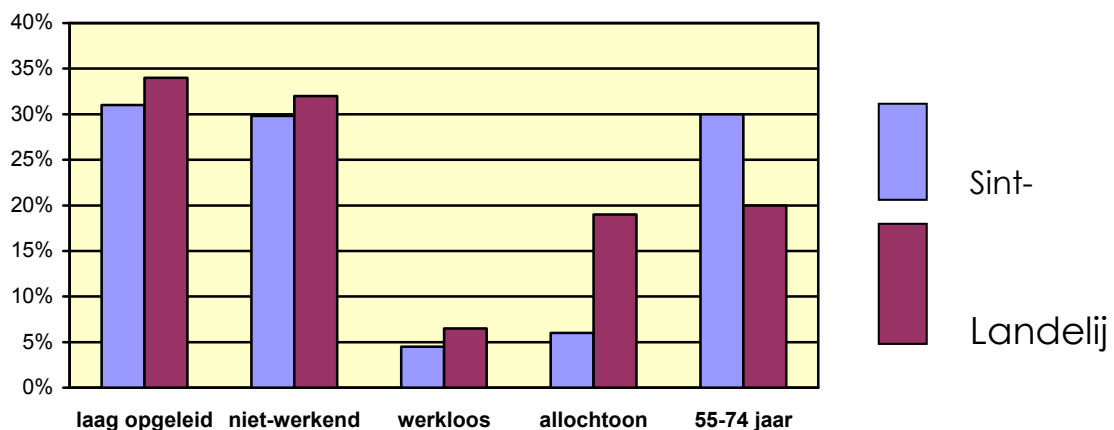
* De taalachterstand bij jongeren wordt aangepakt door middel van extra taalinzet tijdens de reguliere opleidingen.

SCHIJNDEL

Bron: Vooronderzoek Laaggeletterdheid in Regio Noordoost Brabant, CINOP 2007

SINT-MICHIELSGESTEL

Bron: Vooronderzoek Laaggeletterdheid in Regio Noordoost Brabant, CINOP 2007

Op grond van bovenstaande tabellen is af te lezen dat in verschillende doelgroepen winst te behalen is. Specifieke werving gericht op ouderen levert een andere cursist op dan werving gericht op werkenden, niet-werkenden, jongeren of ouders.

In de aanpak van de werving proberen we zo breed mogelijk in te zetten. Zowel de ouders van schoolgaande kinderen worden benaderd als de ouders via de ouderenorganisaties. Zo hopen we zoveel mogelijk mensen voor het onderwerp te interesseren, maar we houden de boodschap, de lay-out en de benadering duidelijk en eenduidig. De communicatie die gekozen is wordt vergezeld van een folder

(altijd dezelfde) en een project logo. Ook in de PR kiezen we ervoor om, zoveel mogelijk, de projecten alle twee bij naam te noemen en de beeldmerken te gebruiken. In de praktijk merken we nu al dat de naamsbekendheid van de projecten toeneemt. Dat werkt taboedoorbrekend. Het onderwerp wordt bespreekbaar.

Er wordt gestreefd naar een toename van het aantal cursisten naar een aantal van 25 cursisten per project eind 2010. Dat betekent een forse inzet van allen. De doelstelling is, gezien landelijke collega- projecten, ambitieus. De voortekenen en de resultaten van het eerste jaar geven aan dat het haalbaar moet zijn.

Bij de start van het project waren geen activiteiten op het gebied van laaggeletterdheid in beide gemeenten. Cursisten moesten voor de les naar de buurgemeenten. In de gemeente Schijndel heeft het ROC een leslocatie, in de gemeente Sint-Michielsgestel niet. De lessen vinden plaats in het gebouw van de welzijnsinstelling Partis.

Het netwerk

Ouders

In 2008 en in het begin van 2009 zijn alle basisscholen in Sint-Michielsgestel en Schijndel benaderd. Het thema laaggeletterdheid is onder de aandacht gebracht. In Schijndel heeft iedere school een informatiepakket en een grote poster ontvangen. In Sint-Michielsgestel worden de scholen vooral via de IB-ers benaderd.

Netwerk:

Huisartsen	Via Wilma van Wijk, Marian Janssen
Consultatiebureaus	Via Stichting Lezen en Schrijven
SKOPOS	Dhr. H. van Oorschoot Dhr. J. Hanff (via Inge Schouwink) Dhr. T. van Hees (via Inge Schouwink)
SKIPOS/ STROOMM	Dhr. H. Renkema (via Wilma van Heertum)
Bibliotheeken	Mevr. I. Weijs
Triple P	Via Inge Schouwink

LEA (project taalstimulering)	Via Inge Schouwink
LEA Sint-Michielsgestel	Via Wilma van Heertum/ Anja Leerintveld
VVE Sint-Michielsgestel	Via Wilma van Heertum/ Anja Leerintveld
VVE Schijndel	

Werkenden

Landelijk gezien is 6% van de beroepsbevolking laaggeletterd. Schijndel kent zo'n 1600 bedrijven waar ongeveer 12.000 mensen werken. Eerdere ervaringen in Helmond en Amersfoort hebben ervoor gezorgd dat Schijndel heeft gekozen voor een gerichte bedrijfsaanpak i.s.m. CINOP. Doelstelling is dat minstens vijf bedrijven in Schijndel daadwerkelijk met laaggeletterdheid aan de slag gaan. Via de fractievoorzitter van de VVD is contact gelegd met VION (vleesverwerking).

De gemeente Sint-Michielsgestel kent een veel kleinere bedrijvigheid. Het benaderen van het bedrijfsleven is onderdeel van het project "Wie dit leest, doet mee!". Sint-Michielsgestel heeft wel een aantal mensen die werkzaam zijn in de gemeentelijke groenvoorziening (vanuit het SW bedrijf) in de cursus toegelaten.

Netwerk:

CINOP	Dhr. M. Ooms
Fractievoorzitter VVD te Sint-Michielsgestel	Dhr. H. Meijs
Werkgeversverenigingen Schijndel <ul style="list-style-type: none"> - OCS (Ondernemerscontact Schijndel) - Schijndels Netwerk voor ondernemers - Winkeliersverenigingen 	
PEOS	Dhr. Gert-Jan Boeijen
Project: Bedrijven aan de slag met Laaggeletterdheid in Schijndel	info@zeteenpunt.nl

Werkzoekenden en niet-werkenden

Onder de niet-werkenden bevinden zich ook ouders die niet werken. Zij zouden misschien wel willen werken, maar hun opleidingsniveau houdt hen soms tegen. Op deze groep richten de projecten zich sterk. Door het vergroten van de basisvaardigheden, vergroot de kans op werk. Ook via een baan als vrijwilliger bij de BWI kan de stap, via scholing, gezet worden naar reguliere arbeid.

Netwerk:

Optimisd (Intergemeentelijke Sociale Dienst)	Mevr. Karen Voet
WMO Sint-Michielsgestel	
Bureau Wegwijs	Via T. v.d. Westelaken
Bureau Wegwijs	Dhr. Jan Rijkers (via Inge Schouwink)
Leerbon provincie	Mevr. G. van Molken

Ouderen

Netwerk:

KBO Berlicum	Dhr. F. v.d. Heijden
KBO Den Dungen	W.J.M. Beuvink
VOS	Dhr. G. Luijten (via Inge Schouwink)
KBO kring Maas Dommel	Dhr. K.v.d.Kamp
KBO Schijndel	Via Inge Schouwink

Publiciteit

Netwerk:

Brabants Dagblad ed. Schijndel	Mevr. M. van Houtum Dhr. N. Kivits
Brabants Dagblad ed. Sint-Michielsgestel	Dhr. M. Linssen
Brabants Dagblad ed. Berlicum	Dhr. B. Coolen
Weekblad De Meierij	Mevr. M. Spronk
De Brug	Via T. v.d. Westelaken Via Lia Foolen
Schijndels Weekblad	Dhr. G. Buenen

Netwerk:

Afd. Communicatie gemeente Sint-Michielsgestel	Mevr. T. v.d. Westelaken
Afd. Communicatie gemeente Schijndel	Mevr. J. Bijnen
(oud) hoofdredacteur Eindhovens Dagblad	Dhr. J. v.d. Hart
Lokaal 7	Dhr. A. Blom
TV Schijndel	Mevr. Wilma Kuijs
LOS	Dhr. H. Fassbender

Ambassadeurs

Een ambassadeur is een oud-cursist of een zittende cursist die met het eigen (levens) verhaal naar buiten durft te komen. De ambassadeurs worden ingezet bij de werving. Zij kunnen voorlichting verzorgen, denken mee over de werving, promoten de projecten, waar nodig, en hebben een rol als klankbord.

Netwerk:

Mevr. A. van Dun	Ambassadeur
Dhr. H. Kroon	Ambassadeur
Dhr. M. Kroon	Ambassadeur
Mevr. W. van Wijk	Ambassadeur
Dhr. D. v.d. Meijden	Ambassadeur
CINOP	Mevr. M. Verspiek

Stichting ABC	Dhr. J. Baartmans Dhr. K. Hammink
Alfaprojecten	Dhr. P. de Graaf

Overigen

BWI Partis en BWI Het Palet zoeken ook in de eigen organisatie. Cursisten van andere cursussen, waarvan blijkt dat zij basisvaardigheden missen, worden verwezen naar de projecten. De teams van de BWI worden regelmatig geïnformeerd. De projectmedewerkers maken deel uit van het BWI- team.

Netwerk:

Voedselbank Den Dungen	Mevr. T. v. Ommen
KVB Berlicum	Via Wilma van Heertum
KVO Schijndel	Via Marian Janssen (mevr. v.d. Pol)
KVO Berlicum	Via Wilma van Heertum
Woonservice Boschweg	Via Inge Schouwink
Gemeenschapshuis De Vink	Via Inge Schouwink
Huis en Erf	Mevr. B. v.d. Donk Mevr. M. Korten
VIVENT	Mevr. B. van der Zanden
JUVANS	Mevr. B. Kok (via Wilma van Heertum) Dhr. S. Dol (via Cintha v.d. Berg)
E-tv	Coen Pots Ton v.d. Berselaar
Huisartsen/ tandartsen	
CINOP	Jan Jongeneelen
Wegwijs Sint-Michielsgestel	Via T. v.d. Westelaken
Stichting Lezen en Schrijven	Mevr. A. Bos Dhr. L. van Noort
RABO- bank Schijndel	Mevr. M. Boord-Hens/ dhr. T. v.d. Wetering
RABO-bank Sint-Michielsgestel	Rabobank Dommel en Aa Dhr. M. Schoonis

Plannen voor 2009

Goede communicatie is essentieel bij het bereiken van de doelen:

1. Bewustwording

Er worden communicatiemiddelen ingezet zoals posters en folders. Er wordt gebruik gemaakt van radiospotjes, tv spotjes, advertenties en interviews. Ook op de websites van de gemeentes en van de BWI's staat informatie over laaggeletterdheid. Ambassadeursdagen, deelnemersdagen en Open dagen

zijn met name momenten om het publiek te informeren en de projecten bekendheid te geven.

2. Taboedoorbreking

Om het taboe te doorbreken wordt gebruik gemaakt van onze eigen ambassadeurs. Zij zijn getraind in het geven van voorlichting. De ambassadeurs worden ingezet bij presentaties, voorlichtingsmomenten, Open Dagen en worden gebruikt voor PR en promotie. De ambassadeurs (vijf in totaal) hebben ieder een eigen specialiteit. Twee ambassadeurs zitten niet meer zelf op les. Zij zijn oud-cursist. Drie ambassadeurs volgen zelf ook nog les in de projecten. Gemiddeld één keer in de zes weken vindt een ambassadeursvergadering plaats waarin plannen worden gemaakt en ervaringen uitgewisseld.

E-tv Brabant. In de lessen wordt gebruik gemaakt van E-tv. Ook is het mogelijk om in een bedrijf een tv van E-tv te plaatsen om de medewerkers van het bedrijf te attenderen op de mogelijkheden om iets aan laaggeletterdheid te gaan doen. De cursisten van de projecten worden gestimuleerd het werkboek van Lees en Schrijf aan te vragen.

Herkenningwijzer. De herkenningwijzer van het project wordt overal neergelegd en uitgedeeld. De herkenningwijzer is gemaakt voor de omgeving van de laaggeletterde. De smoezen en praatjes zijn heel herkenbaar. Via het telefoonnummer op de folder komen de mensen direct uit bij het project. De telefoon is altijd bemand.

3. Werving en voorlichting

Informeren van samenwerkingspartners. Bij de aanpak van laaggeletterdheid is het van belang om zoveel mogelijk organisaties te informeren over het thema. Door middel van folders, persoonlijk contact of informatiebijeenkomsten zullen sleutelfiguren de toeleiding gaan oppakken. In netwerkbijeenkomsten (ook voor ondernemers) worden ervaringen uitgewisseld en de deskundigheid neemt toe. In samenwerking met de Stichting Lezen en Schrijven of met CINOP kunnen deze workshops vorm gegeven worden.

Door bedrijven en organisaties te bezoeken neemt de aandacht voor het thema toe. Het is belangrijk om eenduidig naar buiten te treden.

In de programmaboekjes van de BWI staan de projecten vermeld.

Op het makkelijk lezen plein in de bibliotheek is een hoekje ingeruimd met informatie over de projecten. Het is de bedoeling om in de loop van 2009 een

hoek in te richten (een makkelijk lezen plein voor volwassenen) waar volwassenen terecht kunnen voor een makkelijk boek of informatie over het project. Het doel is om ook bij laaggeletterden het plezier in lezen, te stimuleren.

Plannen

Wat	Wie	Wanneer
Uitdragen project "Lang zullen ze lezen..." in eigen netwerk	Stuurgroep Sint-Michielsgestel: Gemeente Sint-Michielsgestel, ROC Koning Willem I College, BWI Het Palet	2009
Uitdragen project "Wie dit leest, doet mee!" in eigen netwerk	Stuurgroep Schijndel: Gemeente Schijndel, ROC Koning Willem I College, BWI Partis	2009
Lesgroep in Sint-Michielsgestel beoordeelt de Website van de gemeente op taalniveau	Trudy v.d. Westelaken, Marian Janssen, Mieke Kuipers, lesgroep, Bureau Taal	2009
Presentaties KBO/ VOS/ KVO	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen	2009
Herhalingsactie RABO-bank	RABO-bank, Marian Janssen	April 2009
Presentaties scholen en/of ouderaden	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen	2009
Benaderen bedrijven	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen, Marcel Rovers, Gemeente Schijndel	2009
Informatie in de nieuwsbrief scholen	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen	2009
Nieuwsbrief projecten	Projectmedewerkers BWI,	April 2009- november 2009

	Marian Janssen, eventueel J. v.d. Hart	
Onderwijsconferentie	Gemeente Schijndel, Marcel Rovers	Juni 2009
Onderhouden netwerk en contacten	Projectmedewerkers BWI, docenten ROC, Marian Janssen, Marcel Rovers, Anja Leerintveld, Jos Duijvelaar, Paul v.d. Brand, Trix Cloosterman	2009
Ondersteuning vrijwilligers (Wil Jacobs, Truus v.d. Ven(?), Joep v.d. Hart (?))	Marian Janssen, docenten ROC, Jos Duijvelaar	2009
Posters, folders, pennen	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen	2009
Ontwikkeling portfolio-methodiek cursisten	Docenten ROC, Jos Duijvelaar, CINOP (?)	2009
Consultatiebureaus	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen, Stichting Lezen en Schrijven	2009
Kinderdagverblijven	Projectmedewerkers BWI, Marian Janssen, Stichting Lezen en Schrijven	2009

De ambassadeurs van de projecten (vijf in totaal) werken waar mogelijk samen. Zij pakken in 2009 een aantal taken op:

- voorlichting (verenigingen, organisaties, scholen)
- publiciteit (krant, tv radio)
- rondbrengen materiaal
- presentaties
- advies
- promotie (braderie, evenement, open dagen)
- schrijfwerk voor de nieuwsbrief
- meegaan bij bedrijfsbezoeken

- meedenken in de ambassadeursvergaderingen over vindplaatsen
- forum of chat opzetten
- telefonische hulplijn

De gemeente kan partner zijn in het project door...

- Laaggeletterdheid bespreekbaar te maken
- Laaggeletterdheid te bestrijden in haar eigen organisatie
- de toegankelijkheid van haar informatie te verbeteren (voorleeshulp, taalniveau)
- te investeren in leesbevordering (LEA, REA, taalbeleid, bibliotheken)
- middels beter onderwijs laaggeletterdheid te voorkómen
- werkende laaggeletterden te laten scholen (Project Bedrijven aan de slag met Laaggeletterdheid in Schijndel, publicaties bedrijfsleven)
- uitkeringsgerechtigde laaggeletterden naar een lees- en schrijfcursus laten verwijzen
- PR en Communicatiekanalen openstellen voor de projecten

Schijndel, maart 2009

Marian Janssen- de Goede

info@zeteenpunt.nl
www.zeteenpunt.nl